

Visie op het Sociaal domein en de menselijke maat.

Hetgeen in gemeentetaal het sociaal domein wordt genoemd, gaat over de kwetsbare groepen in onze gemeente. Balans vindt dit onderwerp zo belangrijk dat er een uitgebreid stuk voor is opgesteld als verdieping op het verkiezingsprogramma. Want Balans vindt dat iedereen mee moet kunnen doen. Voor ons staat de mens en zijn leefwereld centraal en niet het systeem eromheen. Ook binnen het Sociaal Domein lopen veel onderwerpen langer door dan één raadsperiode. Balans wil samen voortbouwen op het fundament dat er ligt. Het samen voortbouwen zit hem dus vooral in het nog meer, beter en consequenter voorleven en naleven van wat is afgesproken en is bedoeld. Onderstaand onze statements:

Sociaal gezicht

Balans is een middenpartij met een sociaal hart en een liberaal geluid. Vanzelfsprekend vinden wij dan ook dat Gulpen-Wittem een gemeente moet zijn met een sociaal gezicht. Onze inwoners verdienen goede begeleiding en mogen in Gulpen-Wittem op een humane manier oud worden.

Positieve gezondheid

Een voorwaarde voor een goed en gelukkig leven is gezondheid. Door de Covid-19 pandemie zijn veel inwoners de waarde van een goede gezondheid gaan beseffen. En dat is meer dan niet ziek zijn. Daarom vinden wij het belangrijk dat er wordt geïnvesteerd in bewegen, gezond en lokaal eten, vitaliteit en meedoen. Voor Balans is het belangrijk dat de eerstelijns zorg optimale invulling krijgt. Ook hechten wij grote waarde aan de vele activiteiten die georganiseerd worden samen met o.a. huiskamers, verenigingen, scholen, kinderopvang en professionele organisaties.

Onze dorpen zijn en maken Gulpen-Wittem

Middels dorpen krijgt onze gemeente vorm en kleur. Zowel in fysieke zin (bijv. woningbouw) als in sociale zin (bijv. de zorg voor elkaar). Meestal zijn het fysieke en het sociale domein wel te onderscheiden, maar nauwelijks of niet te scheiden. De infrastructurele inrichting van de openbare ruimte kan immers contacten tussen burgers ontmoedigen of juist stimuleren. Alle kernen dienen zoveel mogelijk levensloopbestendig te zijn d.w.z. dat er voldoende voorzieningen aanwezig moeten te zijn om een zo zelfstandig mogelijk leven te leiden. Het gaat dan om voorzieningen als een goede verbinding met het openbaar vervoer, buurt-ontmoetingspunten, voldoende levensloopbestendige woningen, een gezondheidscentrum, een actief buurtnetwerk en een obstakelvrije openbare ruimte. **Bewonersnetwerken** vervullen een belangrijke rol bij de vergroting van de sociale cohesie en hebben een positieve invloed op de wijze waarop mensen in een kern met elkaar omgaan. Burgers hebben een cruciale rol bij het leveren van input zoals bij voorbeeld bij burgerinitiatieven, die de eigen identiteit van een kern kunnen versterken.

GRIP op het Sociaal Domein

Bij de decentralisaties in het sociaal domein heeft het Rijk vanaf 2015 steeds meer wettelijke taken op het bordje gelegd van gemeenten zonder hiervoor de noodzakelijke middelen beschikbaar te stellen. Dit speelt anno 2022 nog steeds bijvoorbeeld bij Wmo en Jeugdhulp.

Balans wil grip krijgen en houden op de financiën in het sociaal domein. Het sociaal domein is de post waar de gemeente het meeste geld aan uitgeeft en in de afgelopen twee jaar zijn de kosten binnen het Sociaal Domein blijven oplopen. Het in balans brengen van enerzijds de hulp en ondersteuning in volume versus het beheersbaar houden van de financiën zal in de komende raadsperiode zeker een zwaar thema blijven. De inzet van Balans is het inzichtelijk maken van de draaiknoppen binnen het sociaal domein zoals eerder werd afgesproken.

Voor Balans geldt dat mensen weer op weg worden geholpen door ondersteuning, hulp of zorg maar ook door het vroegtijdig signaleren van schulden of armoede. Uitgangspunt moet blijven dat iedereen die hulp of zorg nodig heeft die ook krijgt!

Aandacht voor inclusie: het meedoen en erbij horen

Inclusie houdt in dat de samenleving in principe moet openstaan voor iedereen dus ook voor mensen met een beperking. Bij inclusie gaat het om meedoen in de samenleving, welkom zijn, erbij horen, geaccepteerd worden, niet uitgesloten worden, waardering krijgen, een goed leven hebben, sociale rollen vervullen, iets nuttigs doen, eigen keuzes kunnen maken.

Corona en Jeugd: "de coronacrisis treft jongeren heel hard"

Voor kinderen en jongeren is het een onrustige tijd. Vanwege het coronavirus konden zij lange tijd niet naar school of naar hun sportclub. Maar ook nu dit inmiddels op de meeste plekken wel weer kan, is hun dagelijks leven nog niet helemaal hetzelfde als vóór de pandemie. Dit kan grote gevolgen hebben voor het mentale welbevinden van kinderen. Angst voor het virus. Moeite met wennen aan de nieuwe (thuis)situatie. Het gemis van structuur in de week. Ook kan het zijn dat kinderen nu ze thuis zitten meer tijd achter het scherm (zoals computer, tv, tablet) doorbrengen. Balans vindt het van groot belang dat er blijvend aandacht is voor de jeugd tijdens deze pandemie. De jeugdigen moeten actief benaderd worden om zelf ideeën aan te dragen. De jeugd is onze toekomst!

De jeugdhulp

Tijdens de begrotingsbehandeling 2022 heeft Balans kritische vragen gesteld en volgden ook nog schriftelijke vragen omtrent dit onderwerp. Balans is van mening dat door de verwijzing naar de regionale aanpak, wij onvoldoende kunnen sturen maar wel rekening gepresenteerd krijgen. Dit moet anders!

Wij pleiten voor bijeenkomsten, waarbij raadsleden en de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem worden uitgenodigd voor een lokale toelichting, afstemming en overleg, waarbij de adviesraad ook kan participeren en inhoudelijk bijdragen in dit zware dossier.

Ieder kind verdient een verjaardag

In het programma 2018-2022 was Balans al van mening dat er een oplossing moest komen om jarige kinderen te ondersteunen. Ook in Gulpen-Wittem zijn er ieder jaar weer kinderen die hun verjaardag niet kunnen vieren, omdat er thuis geen geld voor is. Stichting Jarige Job helpt deze kinderen door het geven van een verjaardagsbox t.w.v. €35,-. Hierin zit alles wat nodig is voor een echte verjaardag. Balans is van mening dat de gemeente actief naar inwoners moet communiceren dat deze en andere mogelijkheden er zijn.

Wmo

Balans vindt dat onze gemeente ervoor moet zorgen dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De gemeente geeft ondersteuning thuis via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Onze gemeente is verantwoordelijk voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om begeleiding en dagbesteding, ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten, hulp in de huishouding en opvang in geval van huiselijk geweld. Balans vindt dat de toegang tot het Wmo loket laagdrempelig moet zijn en makkelijk telefonisch bereikbaar moet zijn bij vragen. Wachtlijsten bij aanvragen moeten, mochten die zich voordoen, tot een minimum beperkt blijven.

Abonnementstarief Wmo

Het schrappen van deze korting lijkt kwetsbare inwoners te raken. Balans is echter van mening dat nieuwe inzichten inwoners juist financieel kunnen helpen. Zorgverzekeringen zoals het VGZ hebben een verzekering waarbij inwoners de volledige vergoeding van de eigen bijdrage Wmo ontvangen. Daarnaast is en blijft het zo dat inwoners met een laag inkomen in aanmerking kunnen komen voor tegemoetkoming via de bijzondere bijstand.

Middels de unaniem aangenomen motie van Balans zijn inwoners hierover geïnformeerd en trekken we in deze ook weer gelijk op met Vaals en Eijsden-Margraten.

Ondersteuning die past bij persoonlijke situatie

Meldt iemand zich bij de gemeente met het verzoek om ondersteuning? Dan moet de gemeente onderzoek doen naar de persoonlijke situatie. In spoedgevallen is er geen tijd voor onderzoek. De gemeente moet dan binnen 24 tot 48 uur hulp bieden. De gemeente regelt een tijdelijk maatwerkvoorziening zoals (extra) huishoudelijk hulp, begeleiding thuis of opvang elders. De gemeente start ook meteen het onderzoek naar de persoonlijke situatie. Balans is voorstander van een tweejaarlijks cliëntenonderzoek waaruit de ervaringen van inwoners die gebruik maken van de WMO, in beeld komen.

Eenzaamheid

Eenzaamheid is een probleem onder alle leeftijdsgroepen. De gevolgen voor mensen die aangeven zich (ernstig) eenzaam te voelen, kunnen groot zijn. Eenzaamheid heeft invloed op gezondheid en welzijn van mensen. Balans Gulpen-Wittem onderschrijft dan ook de intentieverklaring “Gulpen-Wittem tegen eenzaamheid 2020” met als doel om in onze gemeente samen een bijdrage te leveren aan het bespreekbaar maken, voorkomen en verminderen van eenzaamheid.

Mantelzorgers

Zorgen voor een ander is niet (meer) vanzelfsprekend. Een mantelzorger heeft namelijk niet persé gekozen voor deze taak maar draagt toch zorg voor de gezondheid van dierbaren om zich heen door ze te ondersteunen in het dagelijks leven. Mantelzorg kan intensief zijn en gaat soms wel 24 uur per dag door. Balans is trots op deze mantelzorgers. Zij verdienen een groot mantelzorgcompliment!

Balans heeft zich ingezet voor het behoud van het mantelzorgcompliment. Wij vinden dit een blijk van waardering en wat ons betreft willen wij dit verder uitbreiden. Zowel jonge als oudere mantelzorgers moeten wij maximaal ondersteunen om draaglast te behouden.

Wat willen we bereiken?

- Het behouden van het mantelzorgcompliment en een jaarlijkse bijeenkomst houden waarbij mantelzorgers elkaar kunnen ontmoeten.
- Dat Gulpen-Wittem in de komende raadsperiode aangemerkt wordt als mantelzorgvriendelijke gemeente.

Participatie

Onze regio is zonder twijfel perspectiefrijk. Ze biedt een aantrekkelijk woon-werkklimaat voor jong en oud. Kansen te over, maar om ze te benutten hebben we wel meer handjes nodig. Ook die van de mensen die nu om welke reden dan ook geen baan hebben, zoals ook arbeidsongeschikten. Iedereen heeft talent en iedereen telt mee.

Een kentering is niet alleen noodzakelijk om economische, maar zeker ook om sociale redenen. Daarom moeten we extra inspanningen leveren om te voorkomen dat mensen sociaal wegzakken. Werk is daarvoor een uitstekend middel. Immers, werk biedt zekerheid, werk biedt perspectief. De uitdaging is om de mismatch tussen het tekort aan arbeidskrachten en het aantal uitkeringsgerechtigden weg te nemen. We moeten een innovatieve strategie ontwikkelen die de doorstroming van de sociale dienst naar de “baas” bevordert. De inzet van Balans is om veel meer mensen met een uitkering naar een reguliere baan te begeleiden. Ook mensen met een beperking tellen mee en worden geacht naar vermogen zelf in hun inkomen te voorzien. De vergrijzing (meer mensen met pensioen en een kleinere beroepsbevolking) evenals de economische ontwikkelingen dwingen ons ertoe om de kaartenbak van de sociale dienst op te schonen. Want we moeten ook in de toekomst een betaalbaar sociaal vangnet garanderen voor de mensen die het echt nodig hebben.

Laaggeletterdheid

Balans heeft volop aandacht voor het bestrijden van laaggeletterdheid. Het aanpakken van laaggeletterdheid heeft als resultaat dat bijna driekwart de taalvaardigheden beter kan toepassen en meer dan de helft zich er nu meer bij voelt horen en meer mee kan doen, de psychische gezondheid stijgt met meer dan 50% en de fysieke gezondheid met bijna 40%. Een derde heeft daarnaast een betere arbeidsmarktpositie.

Integraal armoedebeleid

Balans zet in op armoede bestrijding, het voorkómen van armoede en het terugdringen van armoede door het bevorderen van financiële zelfredzaamheid. Er zijn meerdere tegemoetkomingen en maatregelen voor gezinnen in armoede. Balans is van mening dat de gemeente er actief voor moet zorgen dat mensen op de hoogte zijn van deze mogelijkheden.

Nog steeds zijn er groepen in Nederland, en dus ook in Gulpen-Wittem, die niet optimaal mee kunnen doen, omdat hiertoe het geld ontbreekt. Wij vinden dat iedereen actief moet kunnen participeren in onze samenleving. Afgelopen jaren is er ingezet op preventie en leeft het onderwerp armoede. Balans wil hierop blijven anticiperen en is van mening dat er de komende raadsperiode niet bezuinigd moet worden op het armoedebeleid. Belangrijke speerpunten van het beleidsplan Armoede 2021-2025 zijn: integrale aanpak, versterken zelfredzaamheid, preventie en vroeg signalering, extra aandacht voor kinderen en samen aan de slag

Balans streeft erna dat vanuit verschillende beleidsdomeinen wordt gewerkt aan de armoede. Een gezin in armoede heeft te maken met meerdere beleidsdomeinen: werk en inkomen, huisvesting, zorg, opvoeding, gezondheid en fysieke leefomgeving. Om armoede aan te pakken is een domein overstijgende aanpak nodig.

Het is belangrijk om oog te hebben voor de verschillende leefgebieden van het kind. Balans vindt het daarom belangrijk om beleid te richten op zowel het bestrijden van armoede zelf als op het bieden van hulp die gericht is op de sociale, geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van kinderen en ouders, het hele gezin.

Balans streeft naar:

- Geen bezuinigingen op het armoedebeleid.
- Periodieke evaluatie om zicht te krijgen op de effecten van de uitvoering van het Armoedebeleidsplan 2021-2025. Evalueren is leren.
- Het vereenvoudigen van de gegevens uitvraag en het terugdringen non-gebruik van de minimaregelingen.
- Innovatieve partnerschappen aangaan met maatschappelijke instellingen op het gebied van onder andere onderwijs (bestrijding kinderarmoede), woningcorporaties (tijdig signaleren van huurachterstand), energiebedrijven (tijdig signaleren van betalingsachterstand) en daarbij vroegsignalering structureel oppakken en de voortgang nauwgezet volgen.
- Het intensief samenwerken met financiële instellingen en charitatieve instellingen.

- Beter positioneren van alle maatschappelijke organisaties en instellingen werkzaam binnen onze gemeente.
- Innovatie van het armoedebeleid met extra aandacht voor preventie en het bieden van duurzaam perspectief.

Tandartskosten bij mensen met schulden

Sinds de tandartskosten voor volwassenen uit het basispakket is gehaald, is de mondzorg voor een deel van onze inwoners onbetaalbaar geworden. Vijftien tandartspraktijken in Maastricht en het Heuvelland zijn bereid mensen met schulden gratis te helpen. Balans heeft ervoor gezorgd dat ook Gulpen-Wittem met de initiatiefnemers in gesprek gaat om te bezien op welke wijze onze gemeente dit geweldige initiatief kan ondersteunen. Balans zal dit onderwerp nauwlettend volgen.

Volwassenfonds Sport en Cultuur

Voor Balans Gulpen-Wittem is het van groot belang dat sport en cultuur voor iedereen, dus ook voor volwassenen, toegankelijk is. Voorzieningen voor jeugdigen alsook voor volwassenen zijn cruciaal. In november 2021 heeft Balans een motie, die unaniem werd gesteund, ingediend omtrent het aansluiten van onze gemeente bij het volwassenfonds Sport & Cultuur.

Intensivering samenwerking Lijn 50 gemeenten

Balans is van mening dat samenwerken noodzakelijk is en dat de gemeenten Gulpen-Wittem, Vaals en Eijsden-Margraten elkaars raakvlakken opzoeken. Daarnaast is het belangrijk dat gemeenten elkaar stimuleren en samenwerking optimaliseren waarbij we van ieders kwaliteiten gebruik maken. Balans is voorstander voor een integraal overzicht van alle samenwerkingsverbanden, inclusief gemeenschappelijke regelingen, waarbij niet alleen de kosten in kaart worden gebracht, maar met name ook of de gestelde doelen en effecten al dan niet behaald worden. Daarbij blijft Balans kritisch de voordelen van de efficiency volgen en proberen deze continu te verbeteren.

Adviesraad Sociaal Domein

Wij willen een actieve betrokken rol voor de Adviesraad Gulpen-Wittem bij het Sociaal Domein.